

Teamgids Meertaligheid vo

VOOR EEN POSITIEVE EN INCLUSIEVE LEEROMGEVING

Verantwoording

2025 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteurs:

Inge Jansen, Katinka de Croon en Liesbeth Pennewaard

Aan deze Teamgids werkten mee:

Anna Gabisonia, docent wiskunde
Sandra Levering, docent Nederlands
Senne van der Pol, docent Frans
Ina Andela, docent Frans
Kevin Klop, docent geschiedenis

Met dank aan:

José Verlaan-Moree, docent Nederlands
Jamila Aanzi, docent economie
Mara Rooijmans, docent Nederlands

Informatie:

SLO
Postbus 502, 3800 AM Amersfoort
Telefoon (033) 4840 840
Internet: www.slo.nl
E-mail: info@slo.nl

AN:

4.8050.847

Teamgids meertaligheid vo

Als je alle talen erkent en waardeert, voelen leerlingen zich gezien ongeacht hun achtergrond of thuissituatie. Dit draagt bij aan hun welbevinden en hun betrokkenheid bij het leerproces. En als je meertaligheid de ruimte geeft en de aanwezige talenkennis van leerlingen inzet bij het leren in alle vakken, leidt dat tot betere leerprestaties. Een meertalige aanpak draagt een steentje bij aan inclusiviteit en kansengelijkheid.

Je kunt de Teamgids oppakken zoals die nu voor je ligt. Daar is natuurlijk goed over nagedacht, maar voel je vrij om eigen keuzes te maken die beter bij je team en de onderwijsontwikkeling op je school passen. De Teamgids is geschreven voor een team, bijvoorbeeld alle mentoren van de brugklassen. De Teamgids kan ook gevolgd worden door een ander team waarin meerdere vakken vertegenwoordigd zijn.

Het is handig om te weten dat de bijeenkomsten anderhalf tot twee uur duren en je digitaal of met een papieren versie kunt werken.

Er zijn drie agenda's voor drie bijeenkomsten en er is geen voorzitter, iedereen doet mee. Een van je team is verantwoordelijk voor de materialen die aan bod komen. Het overzicht vind je aan het einde van elke bijeenkomst.

Een kwaliteitsslag maken met een Teamgids. Waarom zou ik dat doen?

Dan werken we samen met het team aan een stevige en doordachte plek voor meertaligheid op school: dat zorgt voor kwaliteit.

Bijeenkomst 1

Bijeenkomst 1

Tijdens de eerste bijeenkomst beschrijf je wat meertaligheid voor je team betekent, ontdek je de meerwaarde van meertaligheid in je curriculum, onderzoek je hoe meertalig je zelf bent en krijg je inzicht in feiten en fabels over meertaligheid.

1. Wat betekent meertaligheid voor je team?

2. De meerwaarde voor je school en je leergebied

3. Hoe meertalig ben jij?

4. Beschrijving meertaligheid aanpassen

5. Waar of niet waar

6. Praktijkopdracht

7. Kun je er geen genoeg van krijgen?

20
min.

1. Wat betekent meertaligheid voor je team?

Een taal is meer dan een verzameling van woorden samengebracht in zinnen. Elke taal, taalvariëteit en cultuur brengt verhalen, tradities en culturele waarden met zich mee en is verbonden met je identiteit.

Denk bij taalvariëteit aan bijvoorbeeld een dialect of straattaal.

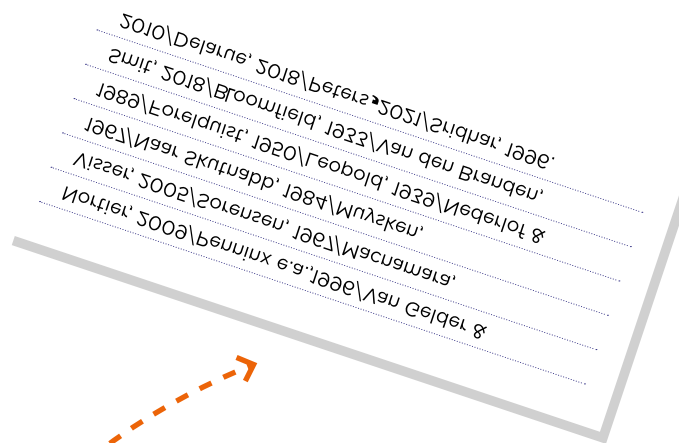

Er is geen eenduidige definitie van meertaligheid. Er is er dus ook niet één 'de beste'. Een voorlopige eerste definitie maak je aan de hand van een overzicht van verschillende uitspraken, zie *bijlage 1*. De agendabewaker heeft voor iedereen een set kaartjes. Pak het bijvoorbeeld als volgt aan:

- Lees voor jezelf de uitspraken en maak een top drie van de uitspraken die passen bij hoe jij denkt over meertaligheid. Denk aan je team en je leerlingpopulatie.
- Leg de uitkomsten naast elkaar en bespreek ze met je team.
- Stel nu samen een nieuwe top drie vast op basis van alle individueel gekozen uitspraken.
- Formuleer met elkaar, op basis van het gevoerde gesprek, een eerste omschrijving van meertaligheid en leg deze vast in het document Teambeelden - *bijlage 2*.

Deze voorlopige omschrijving van meertaligheid stel je in de loop van de volgende bijeenkomsten bij op basis van kennis, ervaringen en gesprekken. Het gaat om een beschrijving waarin je je als team kunt vinden.

Sla het document Teambeelden als Word-document op en vul het tijdens elke bijeenkomst aan.

Spiekbriefje

Ben je benieuwd wanneer deze uitspraken zijn gedaan? Houd een spiegelje boven de tekst om deze te kunnen lezen.

Bij een meertalige aanpak erken en waardeer je de verschillende talen van je leerlingen. Ze hebben een plek op school. De stap die daarop kan volgen is het inzetten van talen en taalvariëteiten als hulpbron bij het leren.

20 min.

2. De meerwaarde voor je school en je leergebied

Als school leg je accenten als het gaat om de meerwaarde van meertaligheid in het curriculum. Deze verschilt per school. Denk bijvoorbeeld aan de visie van de school, de locatie, stedelijk of niet-stedelijk, en aan de leerlingpopulatie, hun achtergrond en thuissituatie.

Om onderbouwd de vraag te beantwoorden wat de meerwaarde is voor je school, kijk je naar wat experts hierover zeggen, zie [bijlage 3](#).

Hoe pak je het aan:

1. Stel voor je eigen leergebied een top drie samen.
2. Welke uitspraak vind je goed bij de visie van je school passen?
3. Leg het resultaat naast die van je collega's.
4. Formuleer op basis van wat er ligt de meerwaarde van een meertalige aanpak voor de school en voor de afzonderlijke leergebieden in het document Teambeelden.

Beantwoord samen vraag 1 en 2 in het document Teambeelden. Net als bij het formuleren van een definitie, stel je het antwoord gaandeweg eventueel bij.

20 min.

3. Hoe meertalig ben jij?

Je hebt omschreven wat meertaligheid voor je team betekent. Tijd om te onderzoeken hoe meertalig je zelf bent. Je maakt een talenpaspoort. Dat maakt zichtbaar welke talen je wanneer, in welke situaties en met welke mensen inzet en in welke fase van je leven. De agendabewaker heeft voor iedereen een talenpaspoort - [bijlage 4](#) en stiften of kleurpotloden. Je ziet in het talenpaspoort drie figuren staan. Dat ben jij in verschillende fases in je leven. Welke fases? Dat bepaal je zelf. Hieronder lees je de stappen om een talenpaspoort te maken.

Stap 1 Welke talen gebruik je?

Ga na wanneer jij welke talen gebruikt hebt in verschillende fases in je leven. Welke talen en dialecten spreek je? Wat is je thuistaal? Spreek je ook straattaal of een andere taalvariëteit? Denk ook aan beeldtaal. In welke talen lees je? In welke talen kijk je films, series? In welke talen droom je? Welke talen gebruik je in het buitenland? Welke talen wil je nog leren? Wat is je associatie met de taal? Bedenk welke kleur je aan welke taal geeft. Denk zo breed mogelijk.

Stap 2 Kies een taal

Geef elke taal een kleur en een plek in of rond de drie figuren in je talenpaspoort. Voel je vrij om het weer te geven zoals je het zelf ervaart.

Stap 3 Wat valt op?

Schrijf in een woord of zin op wat jou opvalt aan je talenpaspoort.

Stap 4 Deel de talenpaspoorten met elkaar

Hang ze bijvoorbeeld naast elkaar aan de muur, licht je talenpaspoort toe en bespreek met elkaar wat opvalt.

5 min.

4. De beschrijving van meertaligheid aanpassen

Nu je de verhalen van collega's hebt gehoord, kan het zijn dat je als team de omschrijving van meertaligheid wilt aanpassen. En we hebben in het document Teambeelden nog een aanvullende vraag: hoe meertalig is het team?

20 min.

5. Waar of niet waar

Je hebt gekeken naar de meerwaarde van een meertalige aanpak en wat daarover bekend is uit onderzoek. Toch bestaan er over het onderwerp meertaligheid nog steeds veel misverstanden. Met de quiz *Waar of niet waar* ontrafelen we de mythes die vaak leven op school en bij ouders. Met de antwoorden uit de gebruikte wetenschappelijke bronnen kun je hierover met elkaar in gesprek.

Pas als je wilt de omschrijving van meertaligheid in het document Teambeelden aan op basis van de quiz. Beantwoord je ook vraag 4 even?

En dan nog een vraag: Welke misconceptie leeft er bij je collega's of bij ouders denk je en hoe ga je die uit de wereld helpen?

Deze quiz is een mooie start voor een gesprek over meertaligheid in het hele team. Probeer het eens op een studiedag of op een ander gezamenlijk moment.

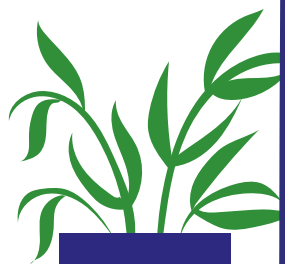
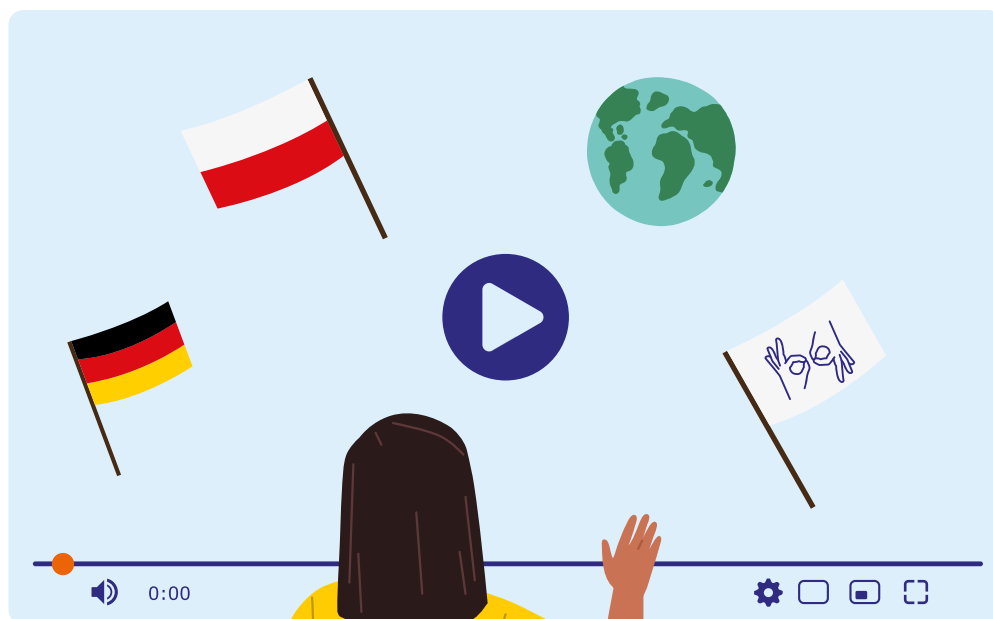

5 min.

6. Praktijkopdracht voorbereiden

Tussen deze en de volgende bijeenkomst bestaat de praktijkopdracht uit het maken van een talenpaspoort, bijvoorbeeld door alle leerlingen in de brugklassen. Gebruik hiervoor de opdracht die je zelf hebt gedaan, of bedenk een variant. Hebben alle brugklassers dan een talenpaspoort gemaakt?

7. Kun je er geen genoeg van krijgen?

Om te bekijken

Meertaligheid draagt bij aan de gelijke kansen die je elke leerling toewenst. Ben je met je team op zoek naar een bredere focus op welbevinden en gelijke kansen voor alle leerlingen, bekijk dan deze [praktijkaart](#) ter inspiratie.

Om te luisteren

[Podcasts van Sharon Unsworth](#), taalwetenschapper aan de Radboud Universiteit, over allerlei onderwerpen rondom meertaligheid.

Om te lezen

Het artikel [Meertaligheid: brug naar gelijke kansen](#). “Door meertaligheid een plek te geven in het onderwijs kun je de taalvaardigheid van alle leerlingen op een hoger niveau brengen. En ze meer gelijke kansen bieden”. Hoogleraar Joana Duarte legt uit hoe dat werkt en leraren van twee scholen geven tips en trucs voor de praktijk. De voorbeelden komen uit het primair onderwijs, maar zijn ook zeker inspirerend voor het voortgezet onderwijs.

In het artikel [‘Durf meer met meertaligheid’](#) laten Catherine van Beuningen en Daniela Polišenská zien wat de kansen van meertaligheid zijn in het onderwijs en welke misvattingen er leven.

Op onze [themapagina meertaligheid](#) vind je lesactiviteiten, checklists en leestips om je verder te helpen met het invoeren van een meertalige aanpak in de klas en op school.

Scan de QR-code voor
bovenstaande bronnen.

Overzicht voor de agendabewaker

Ben jij de agendabewaker?

Dan ben jij de persoon die de bijeenkomsten voorbereidt. Verder zorg je dat:

- je de drie bijeenkomsten organiseert met drie weken ertussen om de praktijkopdracht te kunnen uitvoeren;
- elk teamlid een uitdraai heeft van de agenda van de bijeenkomst;
- alle bijlagen van de agenda bij de hand zijn tijdens de bijeenkomsten.

Je bent als team samen verantwoordelijk voor het doorlopen van het proces en de opbrengsten ervan.

Agendapunten bijeenkomst 1	Duur	Doel	Bijlage
1. Wat betekent meertaligheid voor je team?	 20 min.	Samen komen tot een definitie van meertaligheid die bij je team past.	<i>Bijlage 1:</i> 1 x printen p.p. <i>Bijlage 2:</i> Teambeelden
2. De meerwaarde voor je school en je leergebied	 20 min.	Als team formuleer je de meerwaarde van een meertalige aanpak voor je school.	<i>Bijlage 3:</i> 1 x printen p.p.
3. Hoe meertalig ben jij?	 20 min.	Ontdekken hoe meertalig je bent.	<i>Bijlage 4:</i> 1 x printen p.p.
4. Beschrijving meertaligheid aanpassen	 5 min.	Eventueel definitie en beschrijving meerwaarde bijstellen in document Teambeelden.	
5. Waar of niet waar	 20 min.	Kennis over meertaligheid verder uitbouwen aan de hand van misverstanden.	<i>Quiz</i>
6. Praktijkopdracht	 5 min.	Praktijkopdracht voorbereiden.	-

Bijeenkomst 2

Bijeenkomst 2

De komende anderhalf tot twee uur besteed je aan het delen van ervaringen die je hebt opgedaan met de praktijkopdracht en je ontdekt zeven aspecten waarmee je meertaligheid erkent en benut in je lespraktijk. Ook ga je met elkaar in gesprek over hoeveel ruimte je geeft aan leerlingen om hun meertaligheid in te zetten.

15
min.

1. Ervaringen delen

Hoe ging de praktijkopdracht? Iedereen beantwoordt deze vier vragen eerst voor zichzelf:

1. Hoe waardeerden mijn leerlingen de opdracht?
2. Wat vind ik zelf de meerwaarde van deze opdracht? Wat heb ik ontdekt?
3. Liep ik nog ergens tegenaan?
4. Welke tips heb ik voor mijn collega's?

Bespreek de vragen daarna met elkaar. Nog even een paar vragen voor iedereen: is de opdracht geschikt voor alle leerjaren? Zijn er dan aanpassingen nodig? Hoe meertalig zijn de leerlingen van je school? Welke talen ben je tegengekomen? Wat is je opgevallen? Zie ook document Teambeelden, vraag 5 : Hoe meertalig zijn de leerlingen van je school?

10
min.

2. Document Teambeelden bijstellen

Wil je uitspraken over meertaligheid in het document Teambeelden aanpassen op basis van wat je hebt ervaren en de gesprekken die je er samen over hebt gevoerd? Of is er in de tussentijd iets veranderd in je gedachten over het belang van meertaligheid op school? Ga dan naar het document Teambeelden. Daar staat vraag 6 ook voor je klaar: heeft de praktijkervaring nog nieuwe inzichten opgeleverd die je als team wilt vasthouden?

25
min.

3. Meertaligheid integreren in je lespraktijk

Er zijn zeven aspecten waarmee je de meertaligheid van je leerlingen erkent en benut in je lessen. Ze zijn onderverdeeld in twee categorieën:

Categorie 1 – Talen erkennen en waarderen (talensensibilisering)

Vier aspecten vallen onder talensensibilisering. Als je hier aandacht aan besteedt, staan leerlingen meer open voor andere talen, taalvariëteiten en culturen en raken ze erin geïnteresseerd. Leerlingen met een andere thuistaal voelen zich meer gezien op school, denk hierbij ook aan dialecten. Het werkt als bindmiddel in een klas. Leerlingen leren op een andere, positieve manier kijken naar hun eigen taal en cultuur en die van anderen.

Categorie 2 – Meertaligheid benutten (functioneel meertalig leren)

Functioneel meertalig leren kent drie aspecten. Het gaat erom hoe je alle aanwezige talenkennis van leerlingen gericht en doelbewust inzet bij het leren, zodat je leerlingen tot betere leerprestaties komen.

In de vakliteratuur hebben ze het vaak over talensensibilisering en functioneel meertalig leren.

Is de opdracht geschikt voor alle leerlingen?

Mijn leerlingen vonden dit een ontzettend leuke opdracht.

In *bijlage 5* staan de zeven aspecten kort beschreven. Neem een paar minuten de tijd om ze zelf even door te nemen en pak het dan als volgt aan:

- Bedenk in tweetallen in een minuut of tien bij minimaal twee aspecten een leeractiviteit of een didactische aanpak die je zo kunt inzetten in je lespraktijk.
- Schrijf elk voorbeeld op een geeltje en verzamel ze.
- Wat valt op?
- Hoe verhouden de voorbeelden zich tot de verschillende vakken en onderwijspraktijken binnen de school?

Hoe dragen de voorbeelden die zijn bedacht bij aan het erkennen, waarderen en benutten van alle talen op school? Dit is vraag 7 in het document Teambeelden.

Thuis spreken we Maleis. Ik vind het fijn dat daar op school ook aandacht voor is.

Doe recht aan de verschillende vakken en onderwijspraktijken binnen de school. Geef collega's de ruimte om zelf invulling te geven aan de zeven aspecten waarmee je meertaligheid een plek geeft in je lespraktijk. Kijk ook naar overeenkomsten tussen de vakken en stem af, zodat je leerlingen niet door de bomen het bos kwijtraken.

Laat leerlingen met eenzelfde thuistaal elkaar verder helpen in hun eigen taal

Laat leerlingen bronnen gebruiken in hun eigen taal: een meertalig (beeld) woordenboek of een vertaalmachine.

Laat leerlingen een cartoon/strip maken over een biologisch proces in een eigen gekozen taal, waarmee ze zich het proces eigen maken

15
min.

4. Ter inspiratie

We introduceren alvast een aantal mooie voorbeelden in *bijlage 8*. Niet om nu in detail door te nemen, maar om een beeld te krijgen van de leeractiviteiten en voorbeelden van didactisch handelen die we alvast voor je hebben verzameld. Een aantal voorbeelden is geschikt voor de mentorlessen. Dat zijn de leeractiviteiten die zorgen voor verbinding en inclusiviteit. Een aantal past beter bij de vaklessen. Het gaat er dan vooral om hoe je de al aanwezige talenkennis van leerlingen benut bij het leren.

Scan *bijlage 8* in een minuut of vijf. Een eerste blik: zijn er voorbeelden die je aanspreken? Doe je ideeën op bij de andere vakken? Passen de voorbeelden bij je leerlingen?

Welke bevindingen wil je met elkaar delen? Dit zijn wat vragen waar je uit kunt kiezen:

1. Welke activiteit ga je morgen uitproberen?
2. Herken je een voorbeeld dat je al eens hebt uitgetest? Wat heeft het je leerlingen gebracht?
3. Heb je zelf voorbeelden die je wilt delen?
4. Hoe staat je team tegenover alle voorbeelden die voorbij zijn gekomen?
5. Krijg je zin om met zijn allen het overzicht aan te vullen?

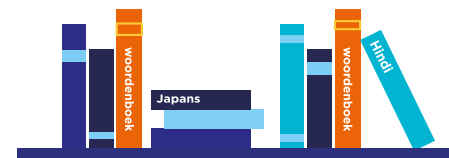
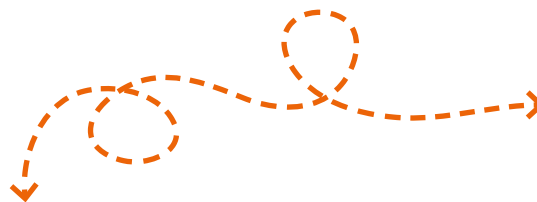
Beantwoord op basis van het gevoerde gesprek vraag 8 in het document Teambeelden: hoe dragen de voorbeelden bij aan de meerwaarde van meertaligheid die je hebt beschreven bij vraag 1?

20 min.

5. Een meertalige aanpak is meer dan didactiek

Nu je meer bekend bent met de meerwaarde van meertaligheid en je de eerste stappen hebt gezet, zijn er vast een aantal vragen bij je opgekomen over de uitgangspunten rond taal die gangbaar zijn op je school. Denk je even mee?

Veronderstel je adopteert een meertalige aanpak op school. Je waardeert alle talen en je geeft ruimte aan je leerlingen om ook hun eigen taal of taalvariëteiten in te zetten bij het leren. Hoe sta je dan tegenover onderstaande vragen?

Mogen leerlingen in je klas:

- een meertalig (beeld)woordenboek gebruiken?
- een vertaalmachine inzetten?

Welke afspraak missen we nog?

- informatie opzoeken in een taal of taalvariëteit naar keuze?
- reflecties of notities schrijven in een taal of taalvariëteit naar keuze?
- overleggen in een taal of taalvariëteit naar keuze?
- een boek eerst in de thuistaal lezen?
- in homogene taalgroepjes aan een opdracht werken?

Mogen leerlingen buiten je klas:

- in hun thuistaal met elkaar praten als ze bv. staan te wachten op de gang?
- jou aanspreken in hun thuistaal?

Pak het als volgt aan:

- Beantwoord de vragen eerst voor jezelf. Denk daarbij aan je leerlingen.

- Welke afspraak mis je nog? Vul samen het overzicht aan.
- Bespreek de uitkomst.
- Lukt het met je team om tot overeenstemming te komen?

Op enig moment is het nodig om op school tot afspraken te komen; wanneer heeft de thuistaal een plek in de les en wanneer niet? Bij welke lesdoelen is het inzetten van de talige kennis en vaardigheden van leerlingen zinvol, bij welke niet? Zo weten leerlingen waar ze aan toe zijn. Maar zover ben je nu nog niet. Leg vandaag al wel vast tot welke afspraken je met je team komt die door alle teamleden gedragen worden en noteer ook waarover je van mening verschilt, zie vraag 9 in het document Teambeelden. Als het moment daar is om op schoolniveau tot afspraken te komen, betrek dan je leerlingen er ook bij.

Wat we graag mee willen geven is dat niet elke aanpak voor elke leerling werkt. Ontdek samen met de leerlingen wat hen helpt bij het leren.

Sta gerust verschillende talen toe in je les, als het functioneel is. Onderzoek laat zien dat leerlingen hun eigen taal vooral gebruiken om te leren en om over schoolopdrachten te praten (Rosiers, 2016; Jordens, 2016).

5 min.

6. Praktijkopdracht

In deze bijeenkomst hebben we je inspiratie gegeven op welke manieren en in welke mate je meertaligheid ruimte geeft op school. Kies uit de voorbeelden die je zelf hebt bedacht of uit het overzicht meertalige inspiratie, eentje die je graag wilt proberen. Dat is de praktijkopdracht. Is het een voorbeeld dat gaat over het waarderen van meertaligheid of ga je de meertaligheid al echt benutten in je les? Stem je even met elkaar af wie wat doet, of laat je het vrij?

Het zou mooi zijn als je naast je gekozen activiteit ook een moment kunt pakken in je klas om een kletsopvraag mee te nemen. In *bijlage 6* vind je een aantal kaartjes die je in een kletsopvraag voor je leerlingen kunt stoppen. Ga hiermee het gesprek aan over meertaligheid en daag ze uit zelf vragen te bedenken om de kletsopvraag aan te vullen.

Er staat ook een kletsopvraag voor je klaar naar het idee van de kletsopvraag van NHL Stenden in *bijlage 7*. Deze is voor leraren. Hiermee start je het gesprek op school over meertaligheid. Zet de kletsopvraag bijvoorbeeld in de lerarenkamer.

7. Kun je er geen genoeg van krijgen?

Om te luisteren

'Spreek je op school alleen Nederlands, of maken we gebruik van meertaligheid in de klas?' is de titel van deze *podcastaflevering* van de UvA. Te gast zijn Juana Duarte, Ellen-Rose Kambel en Eke Krijnen. Zij vertellen hoe je de thuistalen van leerlingen een plek in het onderwijs kunt geven.

Om te kijken

Heb je de smaak te pakken? Dan vind je na deze bijeenkomst vast tijd voor deze *TedTalk van Piet van Avermaet*.

Kennisclip over meertaligheid in de klas. In deze video van de Rutu Foundation zie je voorbeelden van talensensibilisering en functioneel meertalig leren in de lespraktijk.

Om te lezen

Op de website van *Onderwijscentrum Brussel vol Taal* lees je tips voor een effectieve didactiek in een meertalige context. Deze tips zijn gebaseerd op het boek *Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek*.

Op de website *inclusieevakdidactiek.nl* van de Hogeschool Utrecht maak je door middel van onder andere videomateriaal kennis met strategieën voor inclusief natuur- en techniekonderwijs. De bewuste focus in deze lessen ligt op (vak)taal en taalontwikkeling van alle leerlingen, ongeacht hun taalachtergrond. Het materiaal is ontwikkeld voor het basisonderwijs, maar de didactiek die eronder ligt is ook geschikt voor het voortgezet onderwijs. En ook de voorbeelden bieden inspiratie.

Scan de QR-code voor
bovenstaande bronnen.

Overzicht voor de agendabewaker

Ben jij vandaag de agendabewaker?

Dan ben jij de persoon die de bijeenkomst uitvoert zoals de agenda aangeeft. Verder zorg je dat alle bijlagen van de agenda bij de hand zijn tijdens de bijeenkomst.

Je bent als team samen verantwoordelijk voor het doorlopen van het proces en de opbrengsten ervan.

Agendapunten bijeenkomst 1	Duur	Doel	Bijlage
1. Ervaringen delen	15 min.	De praktijkopdracht evalueren.	-
2. Document Teambeelden bijstellen	10 min.	Vragen in het document Teambeelden nalopen en bijstellen.	-
3. Meertaligheid integreren in je lespraktijk	25 min.	Inzicht krijgen in de zeven aspecten van meertaligheid en wat het brengt.	<i>Bijlage 5:</i> 1 x printen p.p.
4. Ter inspiratie	15 min.	Voorbeelden doornemen waarmee je je meertalige didactisch repertoire uitbreidt.	<i>Bijlage 8:</i> 1 x printen p.p.
5. Een meertalige aanpak is meer dan didactiek	20 min.	Met elkaar ontdekken welke afspraken nodig zijn als het gaat om de meertalige ruimte die je je leerlingen geeft.	-
6. Praktijkopdracht	5 min.	Praktijkopdracht voorbereiden.	<i>Bijlage 6:</i> 1 x printen p.p. <i>Bijlage 7:</i> 1 x printen p.p.

Bijeenkomst 3

Bijeenkomst 3

Je bent aanbeland bij de laatste bijeenkomst van anderhalf tot twee uur. Vandaag ga je verdiepen, consolideren en bedenken hoe je verder gaat met meertaligheid op school. Je hebt met deze Teamgids de eerste stappen gelegd voor je team. Hier kun je zelfstandig mee verder. Maar nu eerst weer even delen.

15 min.

1. Ervaringen delen

Hoe ging de praktijkopdracht? Iedereen beantwoordt deze vier vragen eerst voor zichzelf:

1. Hoe waardeerden mijn leerlingen de opdracht?
2. Wat vind ik zelf de meerwaarde van deze opdracht? Wat heb ik ontdekt?
3. Liep ik nog ergens tegenaan?
4. Welke tips heb ik voor mijn collega's?

En wie heeft de kletspot gebruikt? Hoe reageerden je leerlingen op de vragen? Hebben ze vragen bedacht en toegevoegd? Zie ook vraag 10 van het document Teambeelden: heeft de praktijkervaring nog nieuwe inzichten opgeleverd die je als team wilt vasthouden?

Meer wederzijds begrip voor elkaar ontstaat wanneer je:

- als leraar af en toe zinnen uit de thuishalen van je leerlingen gebruikt;
- de wanden van je school gebruikt voor uitspraken of stellingen, met ruimte voor je leerlingen om in een zelfgekozen taal te reageren of te vertalen.

Ik heb nog een paar goede voorbeelden bedacht waar we allemaal wat aan hebben.

Interessant, vertel!

40 min.

2. Aan de slag met meertalige inspiratie

Met deze opdracht duik je dieper in je eigen lespraktijk. Je hebt een eerste ervaring opgedaan met een klas, nu ga je aan de hand van een aantal vragen ontdekken welke lesideeën nog meer bij je leerlingen en het leerdoel passen.

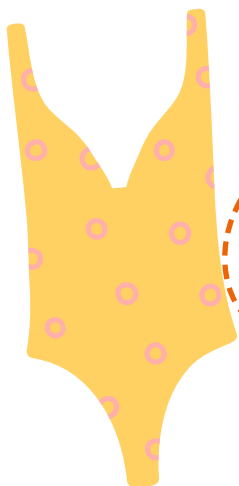
We beginnen met een korte brainstorm als warming-up. Maak samen in een overzicht zichtbaar welke talen een rol spelen in het leven van je leerlingen. Denk aan thuishalen, op school te leren talen, buurtalen, dialecten en taalvariëteiten zoals straattaal en social mediataal. Houd deze in gedachte bij de volgende stap.

Pak *bijlage 8* erbij, wat markeerstiften, potloden en fineliners en ga aan de slag.

1. Denk aan je les van morgen. Arceer de voorbeelden waarmee je morgen al beter aansluit bij je leerlingen.
2. Markeer de voorbeelden die je leerlingen helpen om het leerdoel te bereiken.
3. Omcirkel de voorbeelden die een positieve uitwerking hebben op het klimaat in je klas.
4. Arceer in een andere kleur de voorbeelden die jou op het lijf geschreven zijn en waar je zonder aanpassing mee uit de voeten kunt.
5. Zet een vraagteken bij de voorbeelden die je aanspreken, maar waarbij je nog op zoek wilt naar een concrete uitwerking voor je vak.
6. Neem drie leerlingen in gedachten, nadat je jezelf hebt afgevraagd wat ze nodig hebben om beter tot leren te komen. Schrijf hun namen bij de voorbeelden die hen kunnen helpen.

Heb je gaandeweg voorbeelden bedacht die er nog niet in staan? Deel ze met je team en vul het document aan.

Je sluit dit agendapunt af met het beantwoorden van vraag 11 in het document Teambeelden: in hoeverre zijn de voorbeelden in te passen in je huidige onderwijs?

15 min.

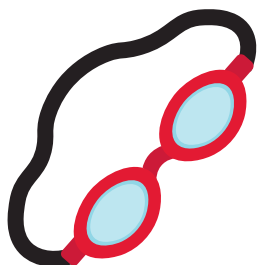
3. Waar sta je?

Hoe sta jij nu tegenover een meertalige aanpak op school? Zie je voldoende kansen om het een plek te geven in het curriculum? Of heb je eerst nog een drempel om overheen te gaan? Vergelijk waar je staat ten opzichte van meertaligheid met een bezoek aan een zwembad. Hiervoor heb je *bijlage 9* nodig. Het gaat als volgt:

1. Veronderstel je bent bij een zwembad. Waar bevind je je en wat doe je? Sta je nog voor de ingang en twijfel je of je gaat zwemmen? Of sta je in het kleedhokje te dubben of je je zwemkleding aandoet. Misschien steek je je teen in het water om te zien hoe koud het is, of spring je gewoon in het diepe zonder je neus dicht te knijpen, of...
2. Neem een minuut de tijd om in stilte jouw positie te bepalen ten opzichte van het borgen van een meertalige aanpak op school met de plattegrond van het zwembad.
3. Licht tijdens een gespreksronde deze twee vragen toe: waar sta je en wat doe je?

Beantwoord samen vraag 12 in het document Teambeelden: hoe staat het team tegenover een meertalige aanpak?

Wat nu al kan, is binnen je lessen meer aandacht besteden aan de meertaligheid van je leerlingen en vooral ervaring opdoen. Put uit de voorbeelden die je hebt gezien en blijf de komende tijd met elkaar ervaringen delen.

20 min.

4. Waar staat je school?

Wat echt het verschil maakt voor alle leerlingen is het integreren van een meertalige benadering in het hele schoolcurriculum. Is je school daar klaar voor?

Hoe kom je erachter of de bodem vruchtbaar is voor een meertalige aanpak op school? En waar zal het schuren? Daar kun je op verschillende manieren achter komen. We helpen je op weg. De praktijkopdracht bestaat uit het maken van een plan met je team dat bestaat uit drie delen. Leg vandaag je eerste ideeën vast bij vraag 13 in het document Teambeelden: met deze activiteiten komen we erachter waar de school staat ten opzichte van meertaligheid.

We geven wat suggesties:

Deel 1: Breng het gesprek op school op gang over meertaligheid:

- Begin een gesprek met je leerlingen, bijvoorbeeld aan de hand van stellingen;
- Bespreek met hen hun houding tegenover elkaars thuistalen;
- Ga in gesprek met je leidinggevende;
- Voer ook schurende gesprekken, bijvoorbeeld over wat je hiervan weerhoudt;
- Houd een enthousiast betoog tijdens een vaksectieoverleg of tijdens een teamvergadering.

Deel 2: Maak op school zichtbaar waar je enthousiast over bent:

- Zet de Kletspot voor leraren op tafel in de lerarenkamer;
- Hang overal taalportretten op;
- Hang in de gangen posters op van leerlingenuitspraken, naar

- aanleiding van de kletsput;
- Hang stellingen op met de vraag aan leerlingen te reageren in een taal naar keuze;
- Hang op een centrale plek een wereldkaart op, met draden vanuit Nederland naar alle gesproken talen op school;
- Leg een meertalige boekencollectie aan, ook voor leraren;
- Vergeet ook boeken over meertaligheid niet.

Deel 3: Organiseer een informatiebijeenkomst, bijvoorbeeld voor alle leraren en zet je leerlingen hierbij in. Zij vormen in deze fase de brug naar de ouders. Denk aan activiteiten als:

- Maak met alle leraren taalportretten;
- Doe de quiz waar of niet-waar;
- Zet de kletsput meertaligheid in die je leerlingen hebben gemaakt;
- Check samen je leermaterialen en ontdek of ze de talen en culturen van je leerlingen weerspiegelen;
- Laat zien hoe een meertalige aanpak in elk vak leerprestaties positief beïnvloedt;
- Bekijk samen de voorbeelden uit de bijlage om te zien hoe je de meertaligheid van je leerlingen benut in een les.

Met het document Teambeelden heb je met je team een basis gelegd, waar je verder op kunt bouwen, zodat je meertaligheid in het curriculum op school kunt borgen.

5. Kun je er geen genoeg van krijgen?

Om te kijken

In deze video praat Piet van Avermaet over *de rol van leraren bij het ondersteunen van meertalige kinderen*.

Niets om te luisteren, wel vier keer lezen

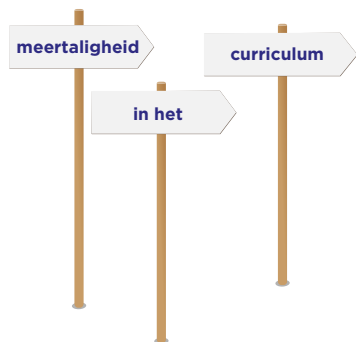
Onderzoek welke *tips van de routekaart van de Rutu Foundation* je inspireren.

In het *kennisdossier van de Taalunie* vind je antwoord op veel interessante vragen over meertaligheid vanuit leraren, ouders en beleid.

Nieuwsgierig hoe taaldocenten in het voortgezet onderwijs denken en handelen ten aanzien van meertaligheid? In *een artikel over meertaligheid in het vo* uit Levende Talen lees je de uitkomsten van het onderzoek van Catherine van Beuningen en Daniela Polišenská. Herken je het beeld bij jou op school?

Uit onderzoek blijkt dat nog weinig docenten de meertaligheid van hun leerlingen inzetten in de klas. Wat houdt leraren tegen? En welke kansen zijn er te benutten? Lees het artikel *'Durf meer met meertaligheid'* van Catherine van Beuningen en Daniela Polišenská uit Levende Talen.

Scan de QR-code voor bovenstaande bronnen.

Overzicht voor de agendabewaker

Ben jij vandaag de agendabewaker?

Dan ben jij de persoon die de bijeenkomst uitvoert zoals de agenda aangeeft. Verder zorg je dat alle bijlagen van de agenda bij de hand zijn tijdens de bijeenkomst zoals beschreven.

Je bent als team samen verantwoordelijk voor het doorlopen van het proces en de opbrengsten ervan.

Agendapunten bijeenkomst 1	Duur	Doel	Bijlage
1. Ervaringen delen	 15 min.	De praktijkopdracht evalueren.	-
2. Aan de slag met meertalige inspiratie	 40 min.	Aan de slag met de voorbeelden die als inspiratie dienen.	<i>Bijlage 8</i> : Meertalige inspiratie printen
3. Waar sta je	 15 min.	Met elkaar bekijken hoe je tegenover een meertalige aanpak staat.	<i>Bijlage 9</i> : 1 x printen op A3 formaat
4. Waar staat je school?	 20 min.	Met elkaar een plan maken waarmee je erachter komt of je school open staat voor een meertalige aanpak.	-

Bijlagen

Inhoudsopgave

Bijlage 1 - Uitspraken over meertaligheid	28
Bijlage 2 - Het document Teambeelden	30
Bijlage 3 - De meerwaarde van een meertalig ingericht curriculum	32
Bijlage 4 - Talenpaspoort	33
Bijlage 5 - Zeven aspecten bij het erkennen en benutten van meertaligheid	34
Bijlage 6 - Leerlingen kletsplot	35
Bijlage 7 - Kletsplot lerarenkamer	36
Bijlage 8 - Meertalige inspiratie, ook voor vakdocenten	38
Bijlage 9 - het zwembad	41

Bijlage 1. Uitspraken over meertaligheid

Peters

Mensen zijn meertalig als ze opgroeien met twee of meer talen.

Sridhar

Meertaligheid is het kennen of gebruiken van meer dan één taal.

naar Skutnabb

Mensen zijn twee- of meertalig als ze kunnen functioneren in twee of meerdere talen, in overeenstemming met de sociaal-culturele vereisten van een gemeenschap, op het niveau van een moedertaalspreker.

Sorensen

Een meertalig persoon is een persoon die drie, vier of meer talen kent.

Macnamara

Om twee- of meertalig te zijn, moeten mensen in de andere talen dan de moedertaal een minimale vaardigheid hebben in ten minste een van de vier talige vaardigheden (luisteren, spreken, lezen of schrijven).

Penninx e.a.; Van Gelder & Visser

Mensen zijn twee- of meertalig wanneer ze afwisselend meer dan één taal gebruiken voor interactie met gesprekspartners.

Muysken

Meertaligheid is het vermogen van de mens om meerdere taalvariëteiten te beheersen en de wil om zich met die variatie te onderscheiden.

Forelquist

Mensen zijn twee- of meertalig als ze kunnen spreken in meer dan één taal.

Leopold

Mensen zijn twee- of meertalig als ze regelmatig blootgesteld worden aan twee of meer talen vanuit de media of vanuit de discourse. Het beheersingsniveau is niet van belang.

Nederlof & Smit

Iemand die gedurende een bepaalde fase in zijn of haar ontwikkeling een substantieel deel van de tijd blootgesteld is aan twee of meerdere talen is meertalig.

Nortier

Twee- of meertalige sprekers zijn sprekers die in hun dagelijks leven meer dan één taal zinvol en vloeiend gebruiken in de daarvoor geëigende omstandigheden.

Bloomfield

Een persoon is twee- of meertalig als die persoon het moedertaalniveau heeft in twee of meerdere talen.

Van den Branden

Mensen zijn meertalig als ze de competentie hebben om meer dan één taal te begrijpen en te produceren, of als ze meerdere talen regelmatig gebruiken.

Delarue

Iedere persoon is meertalig. Een persoon komt namelijk in diverse contexten terecht. In deze diverse contexten hebben ze verschillende talen of taalvariëteiten nodig om zich uit te kunnen drukken.

Bijlage 2. Het document Teambeelden

Dit document heet Teambeelden. Je vult het met gezamenlijk gedragen beelden over meertaligheid bij jou op school. Je stelt het document in de loop van deze en de volgende bijeenkomsten bij op basis van wat het team belangrijk vindt. Daarna dient het als stip op de horizon en vormt het de onderlegger voor goed onderbouwde en gedragen curriculumbeslissingen.

Datum:	Versie:
Omschrijving van meertaligheid	
Verdiepingsvragen bijeenkomst 1	
1. Wat is voor je school de meerwaarde van een meertalige aanpak?	
2. Leg je voor de verschillende leergebieden nog specifieke accenten?	
3. Hoe meertalig is je team?	
4. Welke misconceptie leeft er op school, denk je? Hoe ga je die uit de wereld helpen?	
Verdiepingsvragen bijeenkomst 2	
5. Hoe meertalig zijn de leerlingen van je school? Welke talen ben je tegengekomen?	
6. Heeft de praktijkervaring nog nieuwe inzichten opgeleverd die je als team wilt vasthouden?	

7. Hoe dragen de voorbeelden die zijn bedacht bij aan de erkenning en waardering van alle talen op school?	
8. Hoe dragen de voorbeelden uit het overzicht 'meertalige inspiratie' bij aan de meerwaarde van meertaligheid die je voor je school hebt beschreven?	
9. Welke afspraken maak je die door alle teamleden gedragen worden? Noteer ook waar je van mening verschilt.	Hier zijn we het over eens: • ... • ... • ... Hierover verschillen we van mening: • ... • ... • ...

Verdiepingsvragen bijeenkomst 3

10. Heeft de praktijkervaring nog nieuwe inzichten opgeleverd die je als team wilt vasthouden?	• ... • ... • ... • ... • ...
11. In hoeverre zijn de voorbeelden in te passen in je huidige onderwijs?	
12. Hoe staat het team tegenover een meertalige aanpak?	
13. Met deze activiteiten komen we erachter waar de school staat ten opzichte van meertaligheid.	

Bijlage 3. De meerwaarde van een meertalig ingericht curriculum

Wat levert een meertalige aanpak de school en de leerlingen op? Dit zeggen de experts:

Diversiteit - als je aandacht geeft aan de meertaligheid van je leerlingen, creëer je een positieve en inclusieve sfeer op school waarin diversiteit wordt omarmd. Het leidt tot meer begrip, tolerantie en samenwerking tussen leerlingen en leraren

Joanna Duarte

Betrokkenheid - het integreren van meertaligheid in het onderwijs bevordert niet alleen een inclusieve benadering, maar stimuleert ook culturele competentie door een dieper begrip van verschillende culturen. Hierdoor voelen leerlingen zich erkend en gewaardeerd, wat hun betrokkenheid bij het leerproces ten goede komt

Sebastiaan Dönszelman

Inclusiviteit - als je de culturele achtergrond van je leerlingen ziet als een bron waar je uit kunt putten, word je lespraktijk inclusiever. Denk hierbij aan het integreren van de culturele achtergrond van leerlingen in de lesinhoud en de individuele thuiscontext van leerlingen

Iliass el Hadioui

Taalontwikkeling - meertalig onderwijs verbetert de taalvaardigheid van je leerlingen in alle betrokken talen. Ze hebben de mogelijkheid om te communiceren, lezen, schrijven en luisteren in meerdere talen, waardoor ze een breder scala aan communicatieve vaardigheden ontwikkelen

Jim Cummins

Wereldburgerschap - meertalige competenties bereiden leerlingen voor op grensoverschrijdende communicatie en samenwerking in een geglobaliseerde wereld

Anne van Buul, Hans Vasse en Katinka de Croon

Cognitieve flexibiliteit - meertalig onderwijs bevordert de cognitieve ontwikkeling van je leerlingen. Het leren van verschillende talen vereist het gebruik van verschillende denkstrategieën, wat kan leiden tot verbeterde probleemoplossende vaardigheden, flexibel schakelen tussen verschillende denkstructuren en verbeterde executieve functies

Gigi Luk

Kansengelijkheid - Maar weinigen realiseren zich dat precies dat deficit-denken (taakachterstand) ons belemmert in het hebben van hoge verwachtingen

Orhan Agirdag

Verbeterd begrip - meertalig onderwijs draagt bij aan verbeterde academische prestaties. Leerlingen profiteren van het vermogen om - complexe - concepten in meerdere talen te begrijpen en te verwerken, wat hun algehele leerervaring verrijkt

Virginia Collier en Wayne Thomas

Versterking van identiteit - meertalig onderwijs draagt bij aan een positieve identiteitsontwikkeling bij leerlingen, vooral bij leerlingen die meertalig opgroeien. Het moedigt hen aan om hun taalkundige en culturele achtergrond te omarmen en helpt bij het opbouwen van een gevoel van trots en zelfvertrouwen in hun taalvaardigheid

Piet van Avermaet

Bijlage 4. Talenpaspoort

Bijlage 5. Zeven aspecten bij het erkennen en benutten van meertaligheid

1. Meertalig bewustzijn

Meertalig bewustzijn wil zeggen dat leerlingen zich bewust worden dat veel kinderen in hun klas en in de samenleving meer talen spreken naast het Nederlands. Als je hier aandacht aan besteedt, staan ze meer open voor andere talen en culturen en raken ze erin geïnteresseerd. Het werkt als bindmiddel in een klas en leerlingen met een andere thuistaal voelen zich meer gezien op school.

2. Talen over heel de wereld

Bij talen over de hele wereld gaat het over de vele thuistalen van je leerlingen en de verspreiding van talen over de wereld. Waar vinden die hun oorsprong en waar op de wereld worden die talen allemaal gesproken? Als je aandacht besteedt aan het vergelijken van talen en culturen, kijken leerlingen op een andere manier naar hun eigen taal en cultuur. Dat helpt ze bij het leren van nieuwe talen.

3. Taalvariëteit

Bij taalvariëteit binnen een taal gaat het over dialecten, tongval en ook verschillend vocabulaire. Dat geldt voor elke taal. Een Arabier uit Marokko begrijpt deels het Arabisch van iemand uit Libanon.

4. Metalinguïstisch bewustzijn

Metalinguïstisch bewustzijn bevordert je door talen en variëteiten met elkaar te vergelijken. Dit helpt leerlingen inzien hoe hun thuistaal in elkaar zit en bij het leren van een nieuwe taal. Als leerlingen werken aan hun metavaardigheden, verloopt het leren van talen en het communiceren met mensen makkelijker.

5. Taalleerstrategieën

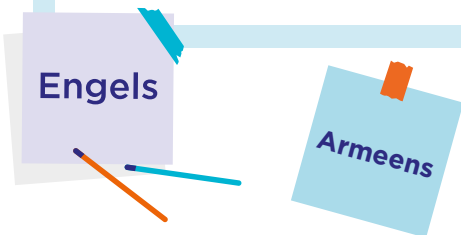
Stimuleer je leerlingen om strategieën te gebruiken die het leren van een taal ondersteunen. Denk aan het ontdekken van overeenkomsten en verschillen tussen diverse talen of binnen een taal. Vergelijk schooltaal met thuistaal of straattaal op terugkerende woorden en zinnen of onderzoek non-verbale communicatie.

6. Inzetten van aanwezige talenkennis

Als je al aanwezige talenkennis inzet bij het leren van bijvoorbeeld economie of geschiedenis kom je tot betere leerprestaties. Leerlingen werken in een taal naar keuze, gebruiken een meertalig woordenboek of een vertaalmachine. Ze verwerken het geleerde in de gewenste taal, of maken tweetalige eindproducten.

7. Receptieve meertaligheid

Wanneer leraren en leerlingen met verschillende talen en culturen hun eigen taal blijven spreken, en elkaar wel blijven verstaan, heb je het over receptieve meertaligheid. Bij receptieve meertaligheid pas je verschillende strategieën toe om elkaar te kunnen blijven begrijpen tijdens het leren.

Bijlage 6 - Leerlingen kletsspot

In welke taal game je?	Welke taal zou je willen leren en waarom?	Welke taal willen je ouders dat jij gebruikt?
Hoe kijk je aan tegen een dialect? Vind je dat een taal?	Wat is je lievelingswoord? En uit welke taal komt die?	Vind je dat je soms een bepaalde taal niet mag spreken?
Vind je straattaal een taal?	Hoe is je taal anders als je naar iemand een app stuurt?	Is schrijftaal net zo belangrijk als spreektaal?

Bijlage 7 – Kletspot lerarenkamer

Houding tegenover talige en culturele diversiteit Leerlingen lopen een achterstand op als ze thuis een andere taal spreken dan het Nederlands	Houding tegenover talige en culturele diversiteit Leerlingen die thuis geen Nederlands spreken, zullen de Nederlandse taal nooit goed machtig worden	Houding tegenover talige en culturele diversiteit We stimuleren op onze school meertalige leerlingen trots te zijn op hun meertalige achtergrond
Omgang met talige diversiteit op school Op onze school staan we toe dat leerlingen hun thuistaal mogen inzetten tijdens de lessen	Omgang met talige diversiteit op school De schoolbibliotheek mist boeken in de verschillende thuistalen van alle leerlingen	Omgang met talige diversiteit op school Omgang met talige en culturele diversiteit verdient een plek in de visie van onze school
Omgang met talige diversiteit op school We hebben op school zicht op hoe onze leerlingen hun thuistalen gebruiken om sociale relaties vorm te geven	Omgang met talige diversiteit op school Ik heb zicht op de thuistalen van mijn leerlingen en hun houding ten aanzien van hun eigen en elkaars thuistalen	Omgang met talige diversiteit op school Ik weerspiegel de talige en culturele diversiteit in de samenleving in mijn lessen en lesmateriaal

Omgang met talige diversiteit op school Ik check bij mijn meertalige leerlingen regelmatig of ze een vraag of nieuwe lesinhoud goed hebben begrepen	Omgang met talige diversiteit op school Ik vraag feedback aan collega's op mijn meertalige lespraktijk	Omgang met talige diversiteit op school In ons schoolteam wisselen we vaak lesideeën uit om de talige en culturele diversiteit van onze leerlingen te benutten
Omgang met talige diversiteit op school Ik stimuleer leerlingen hun thuistalen als bron te benutten	Omgang met talige diversiteit op school Ik stel samen met leerlingen regels op voor het gebruik van verschillende talen in de klas	Contact met ouders We bouwen als school een goed contact op met alle ouders, ook wanneer ze de Nederlandse taal minder goed machtig zijn
Contact met ouders Op school bieden we ouders met verschillende talige en culturele achtergronden een veilige sfeer	Vul aan...	Vul aan...

Bijlage 8 – Meertalige inspiratie, ook voor vakdocenten

In dit overzicht vind je didactische inspiratie en voorbeelden van lesactiviteiten waarmee je een meertalige aanpak in je lespraktijk concreet vormgeeft. Probeer ze uit en ervaar hoe de kern van een vak toegankelijker wordt voor alle leerlingen en zij zich tegelijkertijd meer betrokken en inclusief voelen.

Voor alle leraren

Laat leerlingen met eenzelfde thuistaal elkaar verder helpen in hun eigen taal.

Voor alle leraren

Bespreek een nieuw inhoudelijk onderwerp eerst mondeling, waarbij je alle aanwezige talen inzet. Help elkaar met vertalen en concepten duidelijk te maken.

Voor alle leraren

Vraag leerlingen reflecties of notities te schrijven in een taal of taalvariëteit naar keuze.

Voor alle leraren

Zet non-verbale informatie in, zodat leerlingen de school- of doeltaal begrijpen en/of zich erin kunnen uitdrukken. Denk aan beelden, foto's, kaarten, grafieken, ...

Voor alle leraren

Wissel talen af bij het begroeten van leerlingen, ook buiten de klas.

Voor alle leraren

Laat leerlingen bronnen gebruiken in hun eigen taal: een meertalig (beeld) woordenboek of een vertaalmachine.

Voor alle leraren

Vraag leerlingen eigen woordenlijsten aan te leggen rond concepten, met vertalingen, symbolen of uitleg naar keuze. Deze mogen ze gebruiken bij opdrachten of toetsen.

Voor alle leraren

Maak samen met de leerlingen posters van veelgebruikte woorden/zinnen in de klas of rond een onderwerp en vertaal ze in de thuistalen van de leerlingen in de klas.

Voor alle leraren

Laat leerlingen zelf woordenschatkaarten maken bij opdrachtinstructies die je vaak gebruikt, met een vertaling in hun thuistaal. Ter ondersteuning hebben leerlingen de kaartjes op hun bureau liggen.

Voor alle leraren

Laat leerlingen instructiefilmpjes maken waarin ze hun thuistaal gebruiken. De filmpjes kunnen het jaar erna dienstdoen als instructie voor andere leerlingen met dezelfde thuistaal.

Voor alle leraren

Vraag leerlingen de leerstof te herhalen in hun thuistaal. Dit zorgt voor een stevige basis en vergemakkelijkt de overgang naar het begrijpen en toepassen van de nieuwe kennis.

Voor alle leraren

Laat leerlingen werken aan een probleem in een taal naar keuze. Vraag ze daarna in het Nederlands samen te vatten of antwoorden te noteren.

Aanvullend leraren kunst en cultuur

Zoek rondom een thema zoals afscheid, liefde of zomer, liedjes in allerlei talen of muziek uit verschillende culturen. Bespreek samen verschillen en overeenkomsten in klank, ritme en intonatie.

Aanvullend leraren kunst en cultuur

Neem een kunstwerk of een andere specifieke kunstuiting en onderzoek de taal van de kunstenaars. Welk verhaal vertelt de kunstenaar met het kunstwerk of voorstelling, of wat houdt hem bezig?

Aanvullend leraren kunst en cultuur

Vraag leerlingen om zelf een afbeelding mee te nemen waarvan zij denken dat mensen er iets verschillends in kunnen zien. Vraag de leerlingen om samen in gesprek te gaan over de afbeelding en te praten over wat zij zien.

Aanvullend leraren biologie

Maak vergelijkingen: welke geluiden maken verschillende dieren in verschillende talen?

Aanvullend leraren biologie

Laat leerlingen een cartoon/strip maken over een biologisch proces in een eigen gekozen taal, waarmee ze zich het proces eigen maken.

Aanvullend leraren biologie

Geef de leerlingen biologie vraagstukken uit diverse landen en culturen. Laat ze analyseren hoe zijzelf worden beïnvloed door culturele diversiteit en taalverschillen.

Aanvullend leraren natuur en scheikunde

Zet een onderzoekje uit over waar verschillende wetenschappers vandaan komen en welke ontdekking zij gedaan hebben. Zo ontdek je dat ze vaak leiden tot dezelfde theorie.

Aanvullend leraren natuur en scheikunde

Onderzoek verschillende maten van eenheden. Denk aan Miles, ounces, feet, gallon, Fahrenheit enz. Hoe reken je dit om? Waar komt het vandaan?

Aanvullend leraren natuur en scheikunde

Laat leerlingen onderzoeken waar de letters van het periodiek systeem vandaan komen, denk aan Pb (=lood) komt van Plumbum uit het Latijn, maar wordt in het Engels ook zo gebruikt.

Aanvullend leraren aardrijkskunde

Onderzoek hoeveel talen er op school worden gesproken. Welke talen worden er het meest gesproken, welke taal is uniek? Maak een talenwereldkaart.

Aanvullend leraren aardrijkskunde

Geef de leerlingen een case study over een geografisch fenomeen of een vraagstuk uit verschillende landen en culturen. Laat ze analyseren hoe geografische factoren worden beïnvloed door cultuur en taal.

Aanvullend leraren aardrijkskunde

Laat leerlingen een discussie voorbereiden in hun eigen taal over geografische fenomenen, zoals klimaatverandering, migratiepatronen, of geopolitieke conflicten. Ze mogen eigen bronnen voorleggen.

Aanvullend leraren geschiedenis

Vraag leerlingen een voorwerp mee te nemen waarvan ze denken dat andere leerlingen het niet kennen. Deel waar het van oorsprong voor gemaakt is en waartoe het dient.

Aanvullend leraren geschiedenis

Laat leerlingen onderzoek doen naar belangrijke historische figuren, gebeurtenissen of culturen die relevant zijn voor verschillende taalgebieden. Vraag ze hun bevindingen te presenteren.

Aanvullend leraren geschiedenis

Laat leerlingen historische perioden in verschillende landen of culturen vergelijken en hun bevindingen in meerdere talen presenteren.

Aanvullend leraren rekenen en wiskunde

Vergelijk hoe je optelt, aftrekt en of deelt in meerdere talen en kijk samen hoe je het opschrijft.

Aanvullend leraren rekenen en wiskunde

Bespreek opvallende verschillen tussen de talen, bijvoorbeeld gebruik van punt, komma of spatie in een getal, billion en biljoen, eenentwintig versus twenty one.

Aanvullend leraren rekenen en wiskunde

Kijk samen naar de herkomst van woorden om begrippen als square root = wortel; spreadsheet = rekenblad (Excel) beter te kunnen begrijpen.

Aanvullend leraren sport en bewegen

Geef instructies in verschillende talen of vraag leerlingen instructies te vertalen.

Aanvullend leraren sport en bewegen

Als je om een activiteit heen een mooi verhaal vertelt, bijvoorbeeld bij 'ratten en raven', denk ook aan verhalen uit een andere cultuur.

Aanvullend leraren sport en bewegen

Moedig elkaar aan in de eigen taal.

Aanvullend leraren economie

Geef leerlingen een illustratie van een concept mee, bijvoorbeeld een schematische weergave van een circulaire economie, en vraag ze thuis met hun ouders te benoemen en bespreken wat ze zien. Denk bijvoorbeeld aan circulaire economie.

Aanvullend leraren economie

Geef de leerlingen een case study over een economische situatie in verschillende landen en culturen. Laat ze analyseren hoe economische factoren worden beïnvloed door culturele verschillen en taalbarrières.

Aanvullend leraren economie

Laat leerlingen economisch nieuws volgen en analyseren vanuit verschillende internationale bronnen en in meerdere talen. Bespreek de verschillende perspectieven en hoe taal de berichtgeving kan beïnvloeden.

Aanvullend leraren alle talen

Maak met je leerlingen een straattaalwoordenboek - of een chattaalwoordenboek - op een manier dat leerlingen beter worden in het Nederlands en leraren beter worden in andere codes.

Aanvullend leraren alle talen

Laat leerlingen luisteren naar fragmenten in verschillende dialecten. Weten leerlingen waar in Nederland of een land zoals Engeland de mensen wonen? Hoe ze tegen elkaar aankijken? Start, als het past, het gesprek over vooroordelen.

Aanvullend leraren alle talen

Onderzoek samen wat de gevolgen zijn van samenwerken/leren in een taal die je niet goed beheerst. Kies daarvoor een lingua franca als voertaal in je klas en ontdek samen hoe een beperkte beheersing van een taal het leren beïnvloedt.

Aanvullend leraren alle talen

Vergelijk wat mensen zeggen in verschillende landen als ze bijvoorbeeld om hulp roepen, je waarschuwen voor iets of hoe je elkaar troost?

Aanvullend leraren alle talen

Zet non-verbale communicatie in bij het leren van taal. Leerlingen vergelijken bijvoorbeeld de betekenis van gebaren in het Nederlands met de betekenis van gebaren in hun thuistaal of de te leren taal.

Aanvullend leraren alle talen

Leg zinnen of uitingen in straattaal naast een andere taal en bespreek ze. Start als het past het gesprek over verschillende sociale codes of de herkomst van een woord.

Bijlage 9 – het zwembad

Als landelijk expertisecentrum richt SLO zich op de ontwikkeling van het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. We werken met het onderwijsveld aan de doelen, kaders en instrumenten waarmee scholen hun opdracht vanuit een eigen visie kunnen vervullen.

We brengen praktijk, beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek samen en stellen onze expertise beschikbaar aan onderwijs en overheid, bijvoorbeeld in de vorm van leerplannen, tools, voorbeeldlesmaterialen, conferenties en rapporten.

Ga jij ook aan de slag met de teamgids? Je vindt deze en andere vakoverstijgende hulpmiddelen op onze themapagina Curriculumontwikkeling op school. Scan de QR-code.